

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ЗАМРОЗЕВИЧ БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

**СТРАТЕГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА ЇЇ
ЕФЕКТИВНІСТЬ**

групи ПЕ-М2

спеціальність 051 Економіка (Прикладна економіка)

Автореферат на здобуття другого (магістерського) рівня
вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник

Кандидат економічних наук, доцент

Стефінін Володимир Володимирович,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

Рецензент

Кандидат економічних наук, доцент

Плець Іван Іванович,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
доцент кафедри фінансів

Захист відбудеться «26» грудня 2023 р.

Дипломну роботу надано до захисту «___» _____ 2023 __р.

Завідувач кафедри

_____

(підпис) (ім'я та прізвище)

Пилипів Н.І.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Малі підприємства відіграють ключову роль у світовій економіці та є джерелом нових ідей, інновацій та робочих місць. Згідно зі статистичними даними ООН, малі та середні підприємства становлять близько 90% від загальної кількості підприємств у світі та відіграють важливу роль в економічному розвитку багатьох країн. Україна не є винятком, де розвивається велика кількість малих підприємств у різних галузях.

Однак, незважаючи на свою важливість, малий бізнес стикається з багатьма проблемами та перешкодами, які заважають його розвитку. В умовах зростаючої конкуренції, швидких змін у технологіях, економічних коливань і регуляторного середовища малі підприємства повинні розробляти та впроваджувати бізнес-стратегії, щоб залишатися конкурентоспроможними та ефективними.

Тема магістерської роботи розроблена з метою розгляду важливих аспектів стратегії малого бізнесу та оцінки її ефективності. Наші цілі полягають у тому, щоб розкрити природу стратегічного управління в малому бізнесі, визначити ключові принципи та інструменти для формулювання стратегії та вивчити взаємозв'язок між стратегічним вибором і результатами діяльності бізнесу.

Ця робота передбачає аналіз поточних досліджень, вивчення передового досвіду та використання емпіричних методів, таких як опитування та тематичні дослідження, для вивчення конкретних ситуацій і викликів, з якими стикається малий бізнес в Україні.

Результати цього дослідження корисні як для самих малих підприємств, так і для органів влади, які розробляють політику підтримки малого бізнесу. Тобто ця робота спрямована на підтримку та розвиток малого бізнесу, який є важливою ланкою в структурі економіки України та світу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Вперше теоретичні дослідження малого та середнього бізнесу виконали зарубіжні вчені Р. Кантильон, С. Сімонді, Ф. Найт, Й. Шумпетер та ін. Багато проблемних питань щодо розвитку малого та середнього підприємництва висвітлені в працях таких вітчизняних учених, як: М. Туган-Барановський, З. Варналій, В. Ляшенко, Є. Слуцький, Т. Ковальчук, С. Реверчук, О. Титаренко, В. Черняк, В. Геєць, С. Мочерний, М. Пивоваров, В. Рибалкін, В. Савчук, М. Долішній, В. Степаненко та ін.

Об'єктом дослідження є діяльність АТ "СГ"ТАС", включаючи її стратегії, методи управління та результати функціонування.

Предмет дослідження є стратегія діяльності підприємств малого бізнесу.

Методи дослідження. теоретичне узагальнення, комплексний аналіз (вивчення сутності поняття «соціальна відповідальність»), системний аналіз (розкриття соціальної відповідальності), статистичний аналіз (дослідження, порівняння та оцінка, забезпечення сталого розвитку на основі корпоративної соціальної відповідальності).

Інформаційною базою для дослідження є законодавча та нормативно-правова база, праці вітчизняних та закордонних учених, монографії, наукові матеріали, практичні матеріали для конференцій, журналів, власні спостереження.

Наукова новизна роботи полягає в її детальності та комплексності, теоретичних та практичних дослідженнях стратегії діяльності підприємств малого бізнесу.

Практичне значення отриманих результатів. Робочі матеріали можуть бути використані в розвитку діяльності підприємств малого бізнесу та впливати на подальшу її ефективність.

Структура дипломної роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, та пропозицій. Загальний обсяг 92 сторінки, в тому числі, основний зміст викладено на 81 сторінках. Робота

містить 7 рисунків, 14 таблиць, 2 додатки. Список використаних наукових джерел нараховує 51 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретичні аспекти стратегічного управління в малому бізнесі» досліджується стратегічне планування, моделі та розробка стратегії для малого бізнесу та особливості формування стратегій розвитку для малих підприємств.

Стратегічне управління – це управління людським потенціалом як основою для підприємства. Він спрямовує виробництво товарів на бажані споживачами результати, є гнучким і за необхідності реагує на зміни в навколишньому середовищі, а також дозволяє підприємству досягати довгострокових переваг. Все це робиться з метою досягнення бажаних результатів.

Об'єктами стратегічного управління є:

- підприємство – самостійний бізнес, який створюється суверенною владою з метою задоволення суспільних та індивідуальних потреб шляхом здійснення різноманітної діяльності.

- стратегічні бізнес-підрозділи – бізнес-сфера підприємства, окремо позначена як окремий вид комерційної діяльності, яка може включати: підрозділ підприємства, кілька класів продукції, продукт або торгову марку. Їх розрізняють за ознаками: конкретний вид продукції, конкретні вимоги, які можуть бути досягнуті, група споживачів, конкурентні переваги, пов'язані з підприємством (наприклад, фабрика «Спецодяг» має такі ПМП: експериментальний простір, простір «Малі серії», простір для шиття).

Сфери стратегічного управління – сегменти середовища компанії, які є стратегічно значущими, які представляють значущий продукт (послугу), групу споживачів (потреби) або підприємства, які мають подібні характеристики (наприклад, годинник з лівою -ручний механізм), відзначені унікальним чином.

Теоретичні аспекти стратегічного управління надають основу для практичного застосування стратегій у малому бізнесі. Розуміння цих аспектів допомагає підприємцям краще аналізувати своє підприємство, приймати обґрунтовані рішення та досягати успіху в сучасному бізнес-середовищі.

У розділі 2 «Аналіз стратегії діяльності підприємства "АТ СГ "ТАС"» описується підприємство «АТ СГ «ТАС»», зображено організацію розробки стратегії підприємства АТ СГ «ТАС» та оцінка ефективності організації використання трудових ресурсів на підприємстві.

АТ "СГ "ТАС" (приватне) зареєстровано 19 жовтня 1998 року за адресою Україна, **7, Київський район, проспект Перемоги, будинок **. Керівник організації - Царук Павло Вікторович. Статутний бюджет 102 000 000,00 грн.

На момент останнього оновлення даних 4 грудня 2023 року статус організації – не в процесі припинення. Корпорація займається страхуванням і перестраховуванням.

Дані з податкових реєстрів України свідчать про те, що АТ СГ «ТАС» (ПРИВ) перебуває на обліку в органах доходів і зборів, документально підтверджено, що в реєстрі «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера» податковий борг відсутній, в реєстрі платників є діючу картку платника ПДВ, а в реєстрі неприбуткових установ та організацій відсутня реєстрація.

Метою діяльності Товариства є заробіток шляхом забезпечення страхового захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб та здійснення фінансової діяльності в межах, визначених статутом Товариства.

Основним напрямком діяльності Компанії є страхування, перестраховування та здійснення фінансової діяльності, пов'язаної зі створенням, розміщенням страхових резервів та управлінням фінансами.

Компанія буде здійснювати усі види обов'язкового, добровільного страхування та перестраховування, що відповідають вимогам законодавства України, на що вона отримала ліцензії.

Операції зі страхування та перестраховання в цей період компанія проводила на підставі ліцензій на здійснення страхової діяльності: ці ліцензії надавали компанії дозвіл на здійснення добровільного та обов'язкового страхування.

Види діяльності

Основний:

65.12 Інші види страхування, крім страхування життя

Інші:

65.20 Перестраховання.

Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні є обов'язковим. Це найпоширеніший вид страхування і за кордоном. Для України таке страхування – справа нова. Регламентується цей вид страхування в Україні Положенням про порядок і умови проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1996 р. №1175.

Дія Положення поширюється на нерезидентів та резидентів – власників транспортних засобів (автомобілі, автобуси, самохідні машини, сконструйовані на базі автомобілів, мотоцикли всіх типів, марок і моделей, причепи, напівпричепи та мотоколяски), котрі експлуатують на вулично-дорожній мережі загального користування, за винятком засобів, власники яких застрахували цивільну відповідальність у державах, з уповноваженими організаціями зі страхування цього виду відповідальності, з котрими Моторне (транспортне) страхове бюро уклало угоду про взаємне визнання договорів такого страхування.

Здійснення ефективної організації розробки стратегії підприємства є критично важливим завданням для забезпечення стійкого розвитку та конкурентоспроможності організації в сучасному бізнес-середовищі. У процесі дослідження було виявлено, що існує безліч методів та підходів до

розробки стратегії, які можуть бути успішно впроваджені на підприємстві, враховуючи його конкретні особливості та завдання.

Першочерговим етапом у розробці стратегії є аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Цей аналіз допомагає ідентифікувати загрози та можливості, а також сильні та слабкі сторони організації. На основі цих висновків формується стратегічний план, який визначає основні цілі та завдання компанії, а також шляхи досягнення їх.

При організації розробки стратегії важливо залучити ключових зацікавлених сторін, включаючи вищеуповноважений керівництво, внутрішні та зовнішні експертів. Це сприяє більшому розумінню ситуації та підтримці впровадження стратегії на всіх рівнях організації.

Під час процесу розробки стратегії слід враховувати змінюючіся умови на ринку та внутрішні зміни в організації, оскільки стратегія повинна бути гнучкою та піддаючоюся коригуванню. Контроль та оцінка виконання стратегії є не менш важливими завданнями, що дозволяють вчасно реагувати на зміни та вдосконалювати стратегічний процес.

У висновку, організація розробки стратегії є ключовим аспектом успішного стратегічного управління підприємством. Правильно підібрана та реалізована стратегія дозволяє підприємству досягати своїх цілей та залишатися конкурентоспроможним у змінному світі бізнесу.

У **розділі 3** «Удосконалення управління АТ СГ «ТАС» на засадах стратегії розвитку» зроблено аналіз проблем та перспектив розвитку малих підприємств в Україні, розроблено стратегічні аспекти розвитку підприємницьких структур малого бізнесу та розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності АТ СГ «ТАС».

Рекомендації для стратегій діяльності підприємств малого бізнесу є критично важливими, оскільки малі підприємства є суттєвою складовою економіки багатьох країн і можуть впливати на стабільність та зростання економіки в цілому. У зв'язку з цим, основним завданням дослідження було

визначення рекомендацій для підприємств малого бізнесу з метою підвищення їх конкурентоспроможності та стійкості.

Ретельний аналіз ринку: Підприємства малого бізнесу повинні почати з глибокого аналізу ринку, включаючи вивчення конкурентів, потреб споживачів та тенденцій ринку. Це допоможе ідентифікувати можливості для росту та розвитку.

Чітко сформульована стратегія: Підприємства малого бізнесу повинні розробити чітку та зрозумілу стратегію, яка визначає їхні цілі та способи досягнення цих цілей. Стратегія має бути гнучкою, щоб враховувати зміни на ринку та внутрішні зміни в організації.

Ефективне управління фінансами: Основним аспектом успішної діяльності малого бізнесу є ефективне управління фінансами. Підприємства повинні ретельно планувати та контролювати витрати, здійснювати аналіз прибутків і забезпечувати ліквідність.

Інновації та технології: Постійна модернізація та впровадження нових технологій може допомогти підприємствам малого бізнесу залишатися конкурентоспроможними. Інновації можуть допомогти зменшити витрати, покращити якість продукції та послуг, а також залучити нових клієнтів.

Розвиток та підтримка персоналу: Важливо надавати належну увагу розвитку та підтримці персоналу. Добре навчені та мотивовані співробітники можуть стати ключовим ресурсом для досягнення успіху.

Маркетинг та просування: Ефективні стратегії маркетингу та просування допоможуть підприємствам малого бізнесу залучати клієнтів і підвищувати свою видимість на ринку.

Встановлення партнерств: Співпраця з іншими підприємствами та організаціями може допомогти підприємствам малого бізнесу розширити свої можливості та дістатися до нових ринків.

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведене у рамках магістерської роботи на тему "Стратегія діяльності підприємств малого бізнесу та її ефективність", надає важливий внесок у розуміння та покращення сучасної діяльності малого бізнесу. Основною метою дослідження було вивчення стратегічного управління малими підприємствами, оцінка ефективності використання стратегій та надання рекомендацій для їх поліпшення. Висновки, отримані під час дослідження, можуть бути корисні для підприємців, менеджерів та урядових органів, що мають інтерес до малого бізнесу.

В магістерській роботі проведено дослідження, спрямоване на аналіз та підвищення ефективності стратегічного управління в малому бізнесі на прикладі підприємства "АТ СГ "ТАС"". Дослідження було розподілене на три розділи, кожен із яких мав свої основні цілі та завдання.

У першому розділі були проаналізовані теоретичні аспекти стратегічного управління в малому бізнесі. В результаті дослідження були розкриті основні поняття та функції стратегічного управління, вивчені моделі та процес стратегічного планування, а також визначені особливості формування стратегій розвитку для малих підприємств.

Другий розділ магістерської роботи був присвячений аналізу стратегії діяльності підприємства "АТ СГ "ТАС"". У рамках цього розділу була проведена оцінка поточного стану підприємства, включаючи організацію розробки стратегії та використання трудових ресурсів.

У третьому розділі магістерської роботи було розглянуто питання удосконалення управління підприємством "АТ СГ "ТАС"" на основі стратегії розвитку. Автор дослідження проаналізував проблеми та перспективи розвитку малих підприємств в Україні, визначив стратегічні аспекти розвитку підприємницьких структур малого бізнесу та розробив рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності "АТ СГ "ТАС"".

Загальні висновки до магістерської роботи свідчать про те, що стратегічне управління є ключовим аспектом успішної діяльності малого бізнесу, і вимагає ретельного аналізу, гнучкості та постійного вдосконалення. Рекомендації, розроблені на основі дослідження, можуть бути використані для підвищення конкурентоспроможності та стійкості підприємства "АТ СГ "ТАС", а також інших малих підприємств в Україні.